

НАПОВНЕННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ПОДАТКОМ НА ПРИБУТОК З ФІЛІЙ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

Луцький національний технічний
університет,
кафедра банківської справи,
43025, м. Луцьк,
Волинська область,
вул. Ковалевської, 29,
тел.: 0332789953

Анотація. Запропоновано механізм наповнення місцевих бюджетів за рахунок введення податку на прибуток з філій банківських установ.

Ключові слова: банківські ресурси, місцеві бюджети, податок на прибуток, *Корецька Н. І.* Наповнення місцевих бюджетів податком на прибуток з філій банківських установ регіони-донори, регіони-отримувачі.

Annotation. The mechanism of filling of local budgets is offered due to introduction of income tax from the branches of bank institutions.

Key words: bank resources, local budgets, income tax, regions-donors, regions-recipients.

Вступ. Стабільний регіональний розвиток у майбутньому потребує формування такої структури фінансових ресурсів регіону й такого обсягу його власних фінансових ресурсів, які б забезпечували самостійність місцевих бюджетів.

Вагомий внесок у формування механізмів фінансового забезпечення місцевих бюджетів зробили провідні вчені-економісти: Л.Мельник [1], О.Кириленко [2], Л.Л.Тарангул [3], Д.Ковалевич [4], З.Герасимчук [5], І.Вахович [5], І.Камінська [5], Н.Старостенко [6], І.Луніна [7]. Однак вони не розглянули можливості нарощення місцевих бюджетів за рахунок залучення банківських ресурсів.

Постановка завдання. Мета статті – удосконалити механізм наповнення місцевих бюджетів за рахунок введення податку на прибуток з філій банківських установ.

Результати. Розгалужена мережа філій банківських установ у регіонах пов'язана не з реалізацією засад регіональної політики, а з надмірним відтоком ресурсів з регіонів у регіон, де розташований головний офіс банку. Відсутність регіональних банків призводить до економічної залежності області та вимивання коштів з регіонів із низьким рівнем розвитку фінансової інфраструктури й інвестиційної привабливості в регіони, що більш розвинуті та інвестиційно привабливі. Так, майже половина банківських активів знаходиться в Києві. Одні регіони стають донорами, з яких через банки вилучаються фінансові ресурси до інших регіонів, а інші – отримувачами, що залучають фінансові ресурси з інших регіонів [8, с. 6–7]. До першої групи віднесено АР Крим, Донецьку, Житомирську, Івано-Франківську, Київську, Луганську, Львівську, Тернопільську, Черкаську області. Найбільшими “донорами” в Україні є Донеччина, Львівщина та АР Крим. До другої групи належать Вінницька, Волинська, Дніпропетровська, Закарпатська, Запорізька, Кіровоградська, Миколаївська, Одеська, Полтавська, Рівненська, Сумська, Харківська, Херсонська, Чернівецька, Чернігівська області та м. Київ. Така надмірна концентрація активів, капіталу, залучених ресурсів, кредитного портфеля банків у кількох регіонах країни істотно гальмує роботу суб'єктів господарювання й погіршує

умови життя населення інших регіонів. А це процес негативний і такі диспропорції не можуть не позначитися на кількості, якості та ціні послуг на банківські продукти в окремих регіонах.

Відплив банківських ресурсів через канали міжфілійних зв'язків призводить до фінансового знекровлення регіонів-донорів, що є дуже небезпечним для їх економіки: виникає дефіцит коштів, необхідних для інвестиційної діяльності, що, у свою чергу, збільшує ціну на інвестиційні ресурси. Крім того, між місцевою владою, котра наполегливо шукає джерела надходжень для виконання соціальних зобов'язань, та іннорегіональними банківськими установами постійно виникає конфлікт інтересів.

Це вимагає прийняття рішення щодо можливості регіону більш раціонально розподіляти й ефективно використовувати свої банківські ресурси.

Безперечно, значними резервами для усунення даної проблеми можуть бути фінансові ресурси від діяльності банківських установ, що спрямовуються від регіонів до регіонів, де знаходиться материнський офіс, а потім до державного бюджету. На жаль, у регіон повертається лише незначна частка трансфертів. Тому межі централізації банківських ресурсів є вагомим інструментом забезпечення раціональної територіальної організації банківської системи для регіонів-донорів.

Вважаємо, явище переміщення банківських ресурсів з регіонів-донорів в інші регіони можна змінити в позитивний бік для перших, прийнявши форму сплати податку на прибуток, коли банківська установа та її філії сплачують податок на прибуток окремо. У цьому випадку відповідно до Закону України "Про оподаткування прибутку підприємств" [9, ст. 2, підп.2.1.3] банківська установа й філія складають бухгалтерську та податкову звітність окремо й податок на прибуток сплачують самостійно.

Нині банківські установи та їх філії сплачують податок на прибуток централізовано (консолідований податок на прибуток): складають єдину бухгалтерську та податкову звітність. При цьому податок на прибуток філії визначається розрахунково із загальної суми податку, нарахованого банком, розподіленого пропорційно до питомої ваги суми валових витрат філій та амортизаційних відрахувань, нарахованих за основними фондами банківської установи, які розташовані за місцезнаходженням філії, у загальній сумі валових витрат та амортизаційних відрахувань банківської установи. Відповідальність за своєчасне та повне внесення сум податку до бюджету територіальної громади за місцезнаходженням філії несе банківська установа, у складі якої знаходиться така філія.

Згідно зі статтею 10 підпункту 10.1 [9] прибуток банківських установ оподатковується за ставкою 25 відсотків до об'єкта оподаткування.

Відповідно до статті 2 Закону України "Про Державний бюджет України на 2009 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України" встановлено, що до доходів загального фонду Державного бюджету України належить податок на прибуток підприємств (крім податку на прибуток підприємств комунальної власності ...) [10], а згідно зі статтею 69 (п. 15) Бюджетного кодексу України до доходів місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів, належить податок на прибуток підприємств комунальної власності [11]. Тому пропонуємо при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів, крім податку на прибуток підприємств комунальної власності, не враховувати ще й податок на прибуток з філій банківських установ.

Механізм сплати податку на прибуток з філій банківських установ подано на рис. 1.

Корецька Н. І. Наповнення місцевих бюджетів податком на прибуток з філій банківських установ

Рис. 1. Механізм сплати податку на прибуток філій банківських установ

Опираючись на запропонований нами механізм, визначимо суму податку на прибуток, що могли б сплатити філії банків у бюджет у 2008 році (на прикладі Волинської області) (табл. 1).

Таблиця 1

**Визначення податку на прибуток з філій банківських установ,
що розташовані у Волинській обл. (2008 рік), тис. грн.**

Філії інноерегіональних банківських установ	Кількість відділень	Прибуток до оподаткування	Сплата податку на прибуток	Прибуток після оподаткування
1	2	3	4	5
АКБ “Укрсоцбанк”	7	8632	2158	6474
ВАТ “Державний ощадний банк України”	124	9089	2272	6817
ВАТ “Державний експортно-імпорتنний банк України”	1	6646	1662	4985
АТ “Український інноваційний банк”	10	1192	298	894
ВАТ “СЕБ Банк”	1	675	169	507
ВАТ “Родовід банк”	3	286	71	214
АБ “Брокбізнесбанк”	10	3189	797	2392
АБ “Таврика”	1	315	79	236
ВАТ “Банк “Фінанси та Кредит”	6	2830	708	2123
ВАТ “Сведбанк”	4	1568	392	1176
ВАТ “Райффайзен Банк Аваль”	33	20604	5151	15453
ВАТ Всеукраїнський Акціонерний банк	4	395	99	296
ЗАТ “Акціонерний комерційний промислово-інвестиційний банк”	7	1020	255	765
ВАТ ВТБ Банк	5	3660	915	2745
АКБ “Правекс-банк”	11	322	81	241
АТ “Індустріально-експортний банк”	5	497	124	373

ЗАТ "Альфа-банк"	1	2660	665	1995
ТзОВ "Український промисловий банк"	8	1713	428	1285
ВАТ КБ "Хрещатик"	5	3397	849	2548
ВАТ АБ "Укргазбанк"	3	1885	471	1413
ВАТ КБ "Надра"	15	2384	596	1788
АБ "Діамант"	1	287	72	215
ВАТ "Універсал Банк"	2	167	42	125
АКБ "Форум"	8	747	187	560
АБ "Експрес-Банк"	2	836	209	627
АБ "Київська Русь"	3	172	43	129
ВАТ "Кредитпромбанк"	6	1504	376	1128
ВАТ "Перший Інвестиційний банк"	1	156	39	117
ЗАТ "ОТП Банк"	5	6307	1577	4730
ЗАТ "Дочірній Банк Сбербанку Росії"	1	1983	496	1487
ВАТ "КБ "Актив-Банк"	2	1018	254	763
ТзОВ "Банк інвестицій та заощаджень"	3	11783	2946	8837
ТзОВ "БМ Банк"	1	347	87	260
ВАТ "Ерсте Банк"	2	48	12	36
ТзОВ "КБ "Дельта"	3	3958	990	2968
КБ "Західкомбанк" ТзОВ	17	7151	1788	5364
УніКредит Банк ТзОВ	3	3874	969	2906
ЗАТ КБ "ПриватБанк"	81	48191	12048	36143

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5
ЗАТ "Пумб"	2	344	86	258
ВАТ "Фольксбанк"	2	758	189	568
ВАТ "Селянський КБ "Дністер"	1	748	187	561
ЗАТ АКБ "Львів"	1	73	18	55
ВАТ "Кредобанк"	12	-13528	-3382	-10146
АКБ "Імексбанк"	1	181	45	136
АКІБ "УкрСиббанк"	13	7858	1965	5894
ВАТ "Мегабанк"	1	177	44	132
ВАТ "Банк "Демарк"	2	221	55	166
<i>У цілому по Волинській області</i>	<i>440</i>	<i>158320</i>	<i>39582</i>	<i>118739</i>

Розрахунок показав, що в результаті діяльності філій у Волинській області у 2008 році іннорегіональні банківські установи отримали 118740 тис. грн. (м. Київ – 76704 тис. грн, Волинська область – 8269 тис. грн, Дніпропетровська область – 36143 тис. грн, Донецька область – 258 тис.грн., Львівська область – (-8962) тис. грн, Одеська область – 136 тис. грн, Харківська область – 6026 тис. грн, Чернігівська обл. – 166 тис. грн), а бюджет Волинської області (за поданим механізмом) у 2008 році міг би отримати податок на прибуток у сумі 39582 тис. грн.

Висновки. Запропонований механізм сплати податку на прибуток з філій банківських установ дозволить мінімізувати вилучення фінансових ресурсів через банківську систему з регіонів-донорів у регіони-отримувачі та наповнити місцеві бюджети.

1. Мельник Л. М. Фінансові ресурси регіону та їх роль у реструктуризації економіки / Л. М. Мельник // Науковий вісник ВДУ імені Лесі Українки. Серія "Економічні науки." – 2001. – № 3. – С. 291–294.
2. Кириленко О. П. Місцеві бюджети в умовах ринкової трансформації / О. П. Кириленко // Науковий вісник ВДУ імені Лесі Українки. Серія "Економічні науки." – 2002. – № 2. – С. 391–395.
3. Тарангул Л. Л. Оподаткування та регіональний розвиток (теорія і практика) : монографія / Л. Л. Тарангул. – Ірпінь : Академія ДПС України, 2003. – 286 с.

4. Ковалевич Д. А. Формування і виконання місцевих бюджетів в регіонах з обмеженими фінансовими ресурсами : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.04.01 “Фінанси, грошовий обіг і кредит” / Д. А. Ковалевич. – Тернопіль, 2004. – 20 с.
5. Герасимчук З. В. Управління фінансовими ресурсами регіону / З. В. Герасимчук, І. М. Вахович, І. М. Камінська. – Луцьк : Надстир’я, 2005. – 198 с.
6. Старостенко Н. Методичні підходи до оцінки фінансової стійкості бюджету міста / Н. Старостенко // Економіка України. – 2005. – № 8. – С. 38–47.
7. Луніна І. О. Державні фінанси та реформування міжбюджетних відносин / І. О. Луніна. – К. : ДНВП “Видавництво “Наукова думка” НАН України, 2006. – 432 с.
8. Долішній М. Проблеми та перспективи підтримки банками розвитку економіки регіонів / М. Долішній, О. Другов // Економіка України. – 2005. – № 9 (526). – С. 4–11.
9. Закон України “Про оподаткування прибутку підприємств” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=334%2F94-%E2%F0>.
10. Закон України “Про Державний бюджет України на 2009 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=107-17>.
11. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=3&nreg=2542-14>.

Рецензенти:

Різник Н.С. – кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри банківської справи інституту економіки та управління ЛНТУ;

Вахович І.М. – доктор економічних наук, професор, директор інститут економіки та управління ЛНТУ.

